

05

A

1696

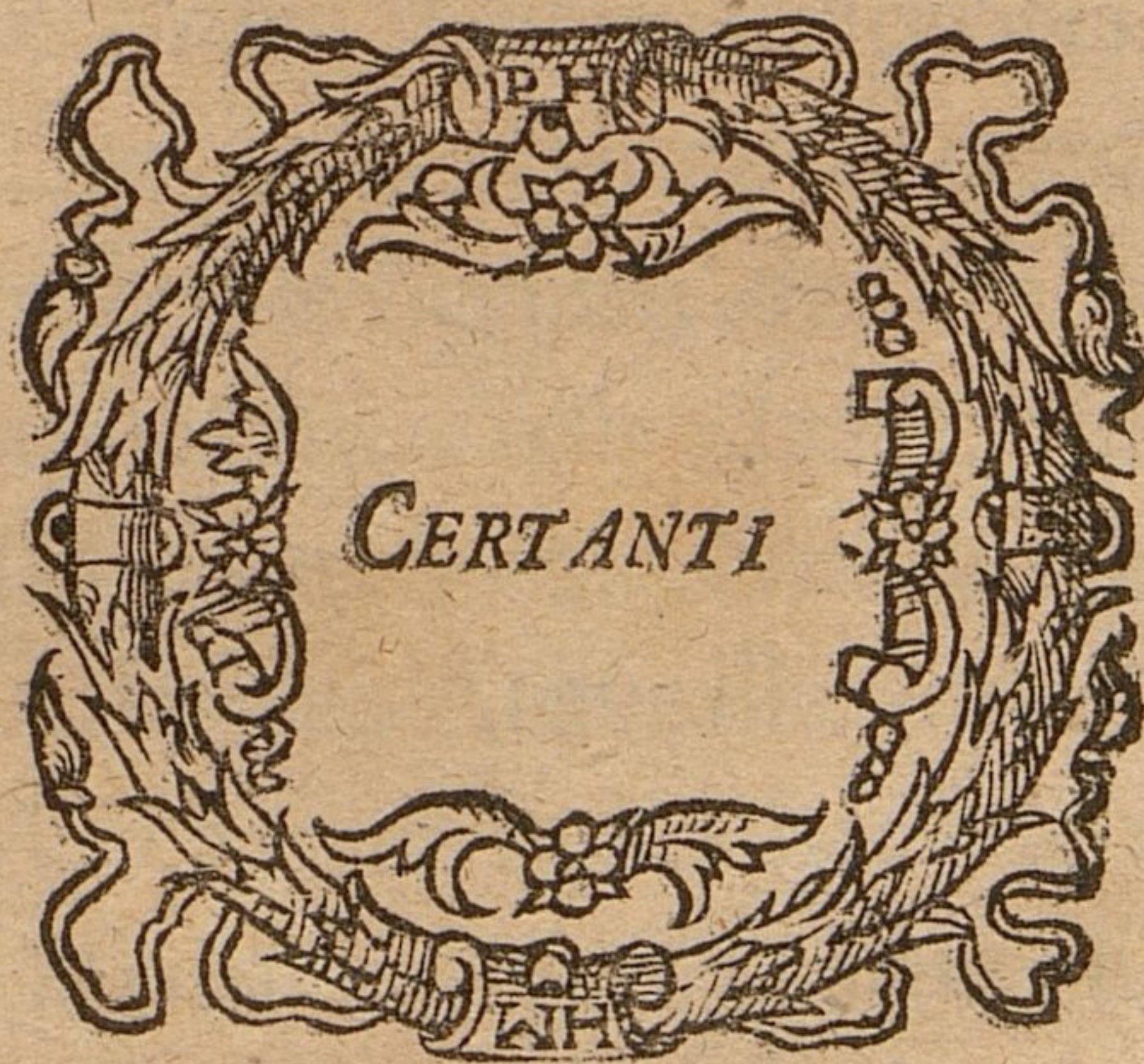
H

M

47
1

DECANUS
COLLEGII PHILOSOPHICI
IN
ACADEMIA VVITTENBERGENSI,
BALTHASAR
STOLBERGIUS,
MITVVEIDA-MISNICUS, GRÆCARUM
LITERARUM PROFESSOR
PUBLICUS,
PHILOSOPHIÆ ATQVE LIBERALIUM
ARTIUM CANDIDATIS
S. P.

WITTEBERGÆ,
Ex Officina Typographica MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.
ANNO M D C LXXV.

COLLEGIUM PHILosophicum
ACADEMIA MERTENSIANA
BALTHEASAR
STOLBERGER GINS

05 A 1696

Odiernus dies, qui est VIII. Id. Ja-
nuar. à priscis Græcæ Ecclesiæ
Doctõribus τὰ Ἐπιφάνια appellatur
vulgò; quandoq; & Θεοφάνια dici-
tur ab iisdem, Athanasio (α) Gre-
gorio Nysseno (β) Isidoro Pelusiotâ, (γ) Grego-
rio Nazianzeno (δ) qui τὰ Θεοφάνια & γενέθλια τῆς σω-
τῆρος veluti Synonyma conjungit, atqve nomi-
nis utriusqve rationem exponit. Ἐφάνη γὰρ Θεὸς ἀν-
θρώποις ἀπὸ γεννήσεως, Deus enim per *Nativitatem*
hominibus *apparuit*. Unde factum deinde ait,
ut geminum imponeretur nomen uni eidemq;
rei. Etiam Græcorum Profani scriptores Numi-
nis apparitionem, quoq; tandem modò Deus
aliquis suæ præsentia signum dedisse credeba-
tur, Ἐπιφάνειαν appellant. Probat hoc Casaubonus
(ε) testimoniis Diodori Siculi, Dionysii Halicar-
nassensis atq; Athenæi. Atqve illud insuper affir-
mat, Veterem Ecclesiam hujus diei solemnitatē,
quo Filius Dei assumptâ humanâ carne, è B. Vir-
gine natus, mortalibus se conspiciendum præ-
buit,

(α) Tom. I.
orat. de In-
carnatione
Verbi.

(β) Tom. II.
orat. in prin-
cipium jeju-
niorum.

(γ) Lib. III.
Epist. 110.

(δ) Orat.
XXXVIII.

(ε) Exercit.
II. ad Annal.
Baron. sect. II.

buit, ad Gentilium exemplum τὰ ἐπιφανῆ nominaſſe. Quæ de uſu vocis græcæ prodidit, manifeſta ſunt. Nec repetimus teſtimonia ab ipſo laudata. Ex Appiano addimus, Syriæ Regem Antiochum, Antiochi Magni filium, haud aliâ de cauſa à Syris ἐπιφανῆ cognominatum, quàm quod præter Civium ſuorum ſpem (obſes enim Romæ tenebatur) defuncto Fratre Seleuco, & rebus patriæ miſerandum in modum afflictis ac turbatis, veluti Deus quidam ſubitò ſupervenerat; vel, ut ipſe loquitur (ζ) τῆς ἀρχῆς ἀρπαζομένης ὑπὸ ἀλλοτρῶν, βασιλεὺς οὐκ εἶσθε ὠφθῆ. Vulgò Illuſtrem vocant. B. Luth. Præfatione in Prophetam Danielē, Der Edle / das Edle fromme Kind / das alles mit Liſten und Lücken / mit Lügen und Trügen / nicht als ein König / ſondern als ein böſer Bube handelt. Talem fuiſſe perhibent Hiſtoriæ. Prodiditq; Athenæus (η) ob flagitia poſtmodum, mutata una literâ, dictum eſſe ἐπιμανῆ, *inſanum*. Mihi profectò ſubtiliora quàm veriora vita ſunt, quæ de Regis huius cognomine annotavit Ludovicus de Dieu (θ) Etenim Vir Doctiſſimus exiſtimabat, ἐπιφανῆς ſignificare *terribilem*, quia Helleniſtæ (ι) Hebræum נורא, græco iſto vocabulo reddiderunt, atqve Petrus appro-

(ζ) de Bellis
Syr. p. 187.

(η) lib. v.
ἐπιμανῆ.

(θ) Com-
ment. in Act.
II. 20.
(ι) Joel. c. II.
31.

approbavit in concione Pentecostali (κ) Quæ ratio infirma est. Affinia sunt vocabula ἐπιφάνεια & ἐπιφανεια .

(κ) Act. II.

Alterum pro altero interpretati sunt seniores, ut a libi locis plurimis. Neque sic decedit sententiæ quicquam. Nullum tempus ἐπιφανέστερον , *illustrius*, quàm novi foederis est: quando Deus in humanâ carne conspiciendum ac contrectandū se præbuit, mundi peccata expiavit, mortem cum inferis destruxit. De altero nondum assentior Viro celeberrimo. Ut enim primi Christiani quædam alia vocabula è paganorum ritibus transtulerint ad Ecclesiæ instituta; quod alibi ab ipso probatur: (λ) in hoc tamen festo idē fecisse, non fit verisimile. Certè opus haud fuit. Cur enim τῶν ἐξω maluissent sequi, quàm divinas scripturas, ipsumque adeo Paulum Apostolum, qui ad hanc appellationem non obscure præivit Christianis. (μ) Quare sicut ipsam Salvatoris nostri incarnationē Paulo duce ἐπιφάνειαν : ita festum illius memoriæ consecratum τῶν ἐπιφανείων dixerunt. Et ne dubium esset, qualem intelligerent ἐπιφάνειαν , alia quædam adjiciunt vocabula Doctores antiqui. Eusebius (ν) vocat ἐνσαρκον , τὴν εἰς ἀνθρώπους ἐνσαρκον, τὴν σωτήριον. B. Athanasius (ξ) τὴν σωματικὴν, τὴν ἀπὸ σώματος πρὸς ἡμᾶς ἐπιφάνειαν τῆς θεῆς λόγος.

(λ) Exercit. XVI. sect. 43.

(μ) Conf. I. Tim. III. 16. 2. Timoth. I. 9. 10. Tit. II. 11. (ν) lib. I. Hist. Eccl. c. 5. lib. I. demonstr. Evang. lib. III. v. VIII. (ξ) Tom. I. orat. II. de Incarnat.

A 3

Alii

(o) Ad Tit.
cap. II.

(π) Tom. V.
homil. 72. de
natali Chri-
sti.

Alii aliter. Quippe posteriorem ad iudicium ad-
ventum τῆς ἀναπαύσεως καὶ τῆς δικαίης appellat Chry-
sostomus. (o) Jam mirum videri poterat, huic diei
à Christi in carne apparitione dare nomen, quò
Ecclesia præsertim Magorum adventum memori-
amque recolit. Scilicet ut hodie inter eruditos,
sic olim de die Natali inter Ecclesias diversæ fue-
runt opiniones. Quæ cæteris receptior est, na-
tum perhibet VIII. Kalendas Januarias. Atque hæc
Ecclesiæ fuit Romanæ, hodieque obtinet. Cujus
antiquitatem commendant Pontificii potissimum,
ejusque originem ab ipsis Apostolorum tempori-
bus accersunt, quando Clementis constitutiones
laudant, Evodii item traditionem, atque Martyrum
Acta. Etsi itaque parvi pendimus adducta testimo-
nia, cum desumpta sint è scriptis vel nothis atque spu-
riis, vel minimum depravatis mirum in modum:
non possumus tamen inficias ire, sat antiquam esse
sententiam. Eamque Romanos hausisse è Censoriis
tabulis nonnulli credunt, quas Romæ adhuc Chry-
sostomi ætate extitisse, ipse testatur. (π) Cum
enim & Constantinopolitanis nova videretur, con-
trarium asserit B. Pater, atque provocat ad Roma-
nos,

nos, quibus *ἀνωθεν, καὶ ἐκ παλαιᾶς παραδόσεως ἔγνωρίζετο,*
à superioribus temporibus, & ex antiquâ traditio-
ne nota erat. Scilicet ante Chrysoftomum Servato-
ris nostri Natalis d. VIII. Id. Januar. celebrabatur
Constantinopoli. Quæ græcarum atq; Orientis Ec-
clesiarum fuit consuetudo. Nitebantur illæ auto-
ritate Ecclesiæ Hierosolymitanæ: cui vel ideò po-
tior habenda fides videbatur, quod omnia, quæ ad
Christum attinebant, propiùs notare potuerat.

*Ἀπὸ τῆς τῶν γενεθλίων αὐτῆς ἡμέρας, τετάρτην, Ἐπιφανίων, ἥτις
Ἰουλιανὴ ἕκτη Ἰαννουαρίου μηνός:* Ab eò die, quò natus est,
id est, Epiphaniarum, *ἧτις ἔστι κατὰ ῥωμαίους πέμπτην Ἰαννουαρίου μηνός.* quæ
in sextum mensis Ja-
nuarii incurrit, scribit Epiphanius hæresi LI. quæ
est *ἀνοήτων,* vel potius *ἄλόγων,* num. 27. edit. Petavii.
Quibuscum pugnant, quæ præcesserunt num. 24.
ubi Christum natum affirmat *πρὸ ὀκτῶ εἰδῶν Ἰαννουαρίου,*
ἥτις ἔστι κατὰ ῥωμαίους πέμπτην Ἰαννουαρίου μηνός. Hic quintum
mensis diem statuit. Facilis lapsus in numeris est,
quando non nominibus, sed notis exprimuntur.
Nisi cum Petavio credas, phrasin *πρὸ εἰδῶν* imposuisse
nonnullis, qui putarent idē significari ac pridie VIII.
Id. Ipse v. rectè annotat (e) *πρὸ ὀκτῶ εἰδῶν,* & similes lo-
quēdi formulas respōdere latinis A. D. VIII. Id. In qui-
bus A. D. valet *Ante diē:* & ipse tamē dies intelligitur,
quem

(p) Annotat.
ad Epiphan.
P. 133.

(σ) Colla-
tion. X. c. 2.

(τ) lib. 1. 520.
ματ.

(υ) Sect. 120.

(φ) Annotat.
in Clem. A-
lex. loc. cit.

(χ) l. c. p. 211.

quem numeri notant. Cum Græcis sensisse Ægy-
ptios multi docēt, idq; constat è Casiano (σ) Quod
verum esse neqvit, nisi vel tempora distingvas,
vel Ecclesias. Etenim Clemens Alexandrinus (τ)
duas memorat Ægyptiorū sententias, æqvè à græ-
corum atqve inter se diversas. Aliqvi natum aje-
bant d. XXV. παχών, qvi Baronio in Apparatu (υ)
Eccles. XV. Maji dies. Christmanni Calendariū, &
vetus manuscriptum, qvòd à Frid. Sylburgio (φ)
laudatur, cum XX. ejusdem mensis confert. Basi-
lidiani præferebant d. XXIV. vel XXV. φαγουσι,
qvi respondet XX. vel XXI. Aprilis. Memoriâ hîc
lapsus est Petavius (χ) qvando de Basilidianis re-
fert, eos Christi Natalem collocâsse in XV. Tybi,
qvi est X. Januarii. Hoc die Christum credebant
baptizatum, ideoq; Festum celebrabant, uti au-
ctor est Clemens locò laudatò. Qvi ipse peculiarem
de Natali Domini opinionem fovit. Ab illò enim
ad Commodi mortem annos numerat 194. men-
sem unum cum tredecim diebus. Hoc si verum,
Natalis Christi incidit in 22. Athyr, sive Novembr.
XVIII. Vicit tandem Romanæ Ecclesiæ consvetu-
do, qvam Chrysofostomi ætate receperunt Constā-
tinopolitani. Ad illum enim diem, qvò suam

εις τὴν
γενέσθαι

γενέθλιον ἡμέραν τῆ σωτῆρ^ς ἡμῶν orationem supra addu-
ctam recitabat, nondum effluxerant decem anni,
cum primum Natalis d. XXV. Decembr. actus e-
rat. Mansit interim & sextus Januarii festus ob
causas aliàs. Eò Christum baptizatum asserebant
plurimi, quos memorat eruditissimus Vosius (ψ)
Nam ut è Casianò discimus, (ω) Ægyptii die eò-
dem & nativitatis & baptismi Christi memoriam
simul recolebant, secus atq; occidentales, qui die-
bus diversis. Quem locum quando Isidorus descri-
bit (αα) pro Ægyptiis nominat Græcos. Nempe
quia non soli Ægyptii, verum etiam Orientales atq;
Græci hanc consuetudinem servarent. Et aliquan-
diu obtinebat Ecclesia, Christum, quâ die natus
fuerat, eadem anno vertente trigesimo fuisse bap-
tizatum. Pro quò adstruendò verbis utebantur Lu-
cæ vexatissimis (ββ) Postquam igitur Nativitas
Christi translata in Decembrem, separata est Ba-
ptismi solennitas à solennitate nativitatis. In nomi-
ne mutatum nihil: novæ rationes excogitatae sunt,
quæ æquè convenirent historiæ de baptismo: quò
Deus in incomprehensibili suâ Trinitate, visibili
quasi modò se manifestavit. Imò sunt, qui conten-
dunt, ab hac apparitione primo ac præcipuè nomē

B illud

(ψ) Dissertat.
de tempore
Nativit. J. C.
p. 2. n. 5. pag.
40. 41.
(ω) loc. cit.

(αα) lib. I. de
offic. Eccles.
c. 26.

(ββ) Luc. III.
23.

(γγ) l. ii. de
Annis Chri-
sti, c. 2.

(δδ) l. c.

(εε) Tom. V.
hom. 74, &
167.

illud huic diei impositum esse. In his est Doctiss.
Vilhelmus Langius (γγ) qui non dubitat affirma-
re, *Græcos posteriores* de eo tēpore nomen Epipha-
niorum accepisse, qvô Deus est manifestatus in car-
ne, qvoniam diem baptismi & nativitatis confun-
debant. Nollem hæc verba excidissent Viro clarissi-
mo, qvæ defendi nequeunt. Haud posteriores Græ-
ci, sed primi & antiquissimi tradiderunt, Θεοφάνια vel
Ἰεροφάνια dictū hunc diē à nativitate Christi. Gregor.
Nyssenus (δδ) τὰ ἐν σαρκὶ Ἰεροφάνια clarè & distinctè no-
minat. Basiliius M. oratione εἰς τὴν ἀγίαν τῆ χριστοῦ γενέσιν
ὄνομα ait, Ἰώμεθα τῆ ἑορτῆ ἡμῶν, Ἰεροφάνια· Ἐορτάσωμεν τὰ σωτήρια
τῆ κόσμου, τὴν γενέθλιον ἡμέραν τῆς ἀνθρώποτητος. Nomen fe-
sto nostro imponamus, Theophania : celebremus
mundi salutaria, diē natalē humanæ naturæ. Obdu-
ci poterat Chrysofomus, qui dilertis verbis pronū-
ciat non eum, qvô natus, sed qvô baptizatus est, diē
appellari Θεοφάνια (εε) Sed ipse secum pugnat, & cum
eò Patres reliqvi græci. Etenim Homiliâ LXXXVIII.
Apud nos ait, primum festum Epiphania, τίς ἐν ὑπό-
θεσις ἑορτῆς; *Quæ igitur festi occasio seu causa?* sic qværit, & respon-
det: *Quoniam Deus in terrâ visus & cum hominibus conversatus est.* Ut
taceam, qvæ in contrarium allegatur, homiliâ 167.
referri inter ἀμφιβαλλόμενα illius scripta. Et qvôd præ-
cipuū est, translata festi consuetudine, cum re mu-
tavit

tavit verba & sententiam. Est autem hæc dies veluti
 πανδέκτων omnium pene grandium rerum, quemad-
 modū observat Vosfius (ζζ) Aliqui enim ad d. VIII. (ζζ) l. c.
 Idus Januar. primum contigisse miraculum cense-
 bant, quod factum in Canâ Galilææ. Imo inter an-
 tiqvos convenit, Magos eôpse die Bethlehemum
 venisse. Qui sic statuebant, his facile erat invenire
 causas nominis, & præfenti rei aptare. Isidorus (ηη) (ηη) l. c.
 Epiphania dici vult, quia per stellam Salvator est
 ostensus. Dici etiam poterat, per primum miracu-
 lum, manifestatum fuisse Christum, qualis esset, ut
 est apud Jacobum Cappellū, cui hæc impositi no-
 minis causa prima & probabilissima visa est (θθ) (θθ) vindic.
 Quàm id verum sit, patet ex dictis. Æqvè sunt in-
 certa, quæ de tempore adventûs Magorū afferun-
 tur: maximè si eos seqvaris, qui è Persiâ venisse au-
 tumant Facilius se expediunt, qui per orientem in-
 telligunt Arabiâ, cujus aliqua pars, teste etiam Taci-
 to (ιι) vergit ad orientem. Præterea auro abundat
 eadem thure, & myrrha: habuitq; olim sapientes,
 quibus Magorum nomen commune erat, ut nos
 docet Plinius (κκ) Ut enim ex summo Veterum cō-
 sensu Magia suos natales Persiæ debeat; successu
 tamen temporis generalius usurpata, & ad aliarum
 orient-

(99) vindic.
 pro Casau-
 bono p. 90.
 93.

(ιι) lib. V.
 Histor.

(κκ) Lib.
 XXV. Nat.
 histor. c. 2.

orientis gentium sapientes traducta est. Hoc hominum genus quoniam graecorum Philosophis quodammodo comparatur; ideo à Majoribus institutum arbitror, ut hyberni semestris Decanus hoc ipso die, Magorum memoriae sacro, sapientiae Studiosis laborum praemia indicat, & scripto publico, ad summos in Philosophia honores, quos **MAGISTERII** vocant, prestandos, quotquot laudabilis eruditionis sibi conscii sunt, invitet. Quare agite **JUVENES** Praestantissimi, qui Philosophiae atque Artibus liberalibus diligentem adhuc operam navastis, & praecalam in literis eruditionem consecuti estis, jamque studiorum praemium desideratis, adeste, apud me quem Philosophicus ordo Vobis Brabeutam & diribitorem constituit, nomina vestra mature profitemini. Ego officii mei memor, nulli deero dignum Lauream nomen professo. Quod unum superest, Deum precor, ut omnes à finibus nostris tumultus atque strages procul arceat, pacata Musis tempora concedat, & bene ac feliciter institutum nostrum secundet. . . P. P. ipsis

solennibus **EPIPHANIORUM**,

Anno Aerae Christianae

M. DC. LXXV.

05 A 1696

ULB Halle 3
003 779 203

WONA

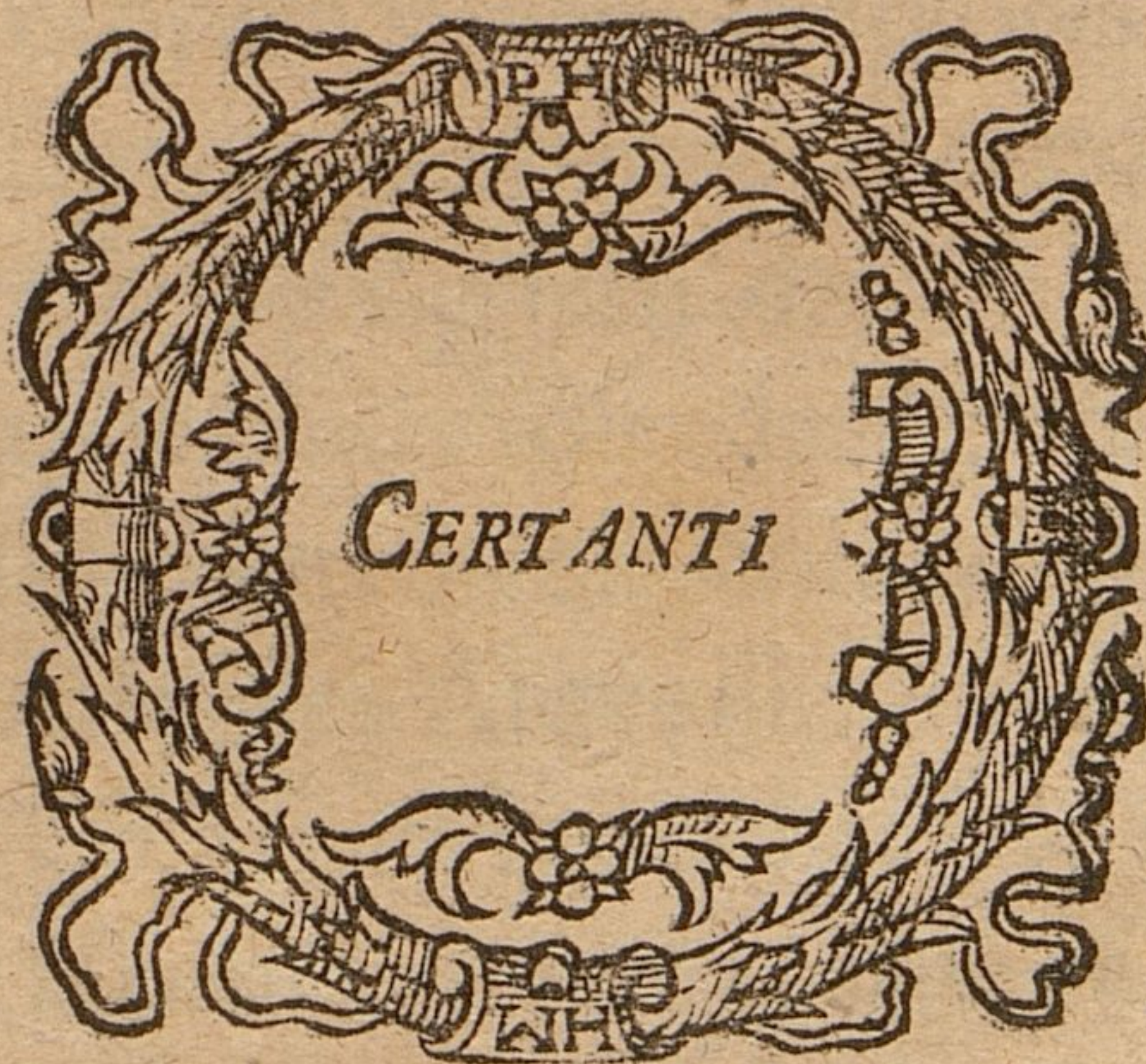

47
1

DECANUS
COLLEGII PHILOSOPHICI
IN
ACADEMIA VVITTENBERGENSI,
BALTHASAR
STOLBERGIUS,
MITVVEIDA-MISNICUS, GRÆCARUM
LITERARUM PROFESSOR
PUBLICUS,
*PHILOSOPHIÆ ATQVE LIBERALIUM
ARTIUM CANDIDATIS*
S. P.

WITTEBERGÆ,
Ex Officina Typographica MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.
ANNO M D C LXXV.